

Skråstola for diakoner

Høringsuttalelse fra Det teologiske Menighetsfakultet, 05.06.2012.

Det teologiske Menighetsfakultet gir med dette sin høringsuttalelse til Kirkerådets dokument: "Skråstola for diakoner". Vi besvarer dokumentets spørsmål i den oppsatte rekkefølge:

Spørsmål 1

Er dere enige i Kirkerådets anbefaling om at skråstola innføres i Den norske kirke som del av diakonens liturgiske tjenestedrakt?

MF støtter at skråstola innføres i Den norske kirke som vigslingstegn for diakonene. MF stiller spørsmålstegn ved at Kirkerådet har utsatt å avgjøre om kateketer og kantorer skal omfattes av den samme ordningen.

Vi følger høringsdokumentet i at *albaen* symboliserer alle døptes presteverdighet. Ingen vigsling, og dermed heller intet vigslingstegn, gir noen verdighet utover det dåpen gir. Alle døpte kan selv tre frem for Gud og er gitt nådegaver til å gjøre kjærlighetsgjerninger, vitne om Kristus og bygge opp menigheten.

Samtidig symboliserer *stolaen* at kirken alltid har kalt mennesker til faste tjenester, i luthersk tradisjon særlig til den offentlige forvaltning av Ord og sakrament. Dette har vært begrunnet med at det skal være orden og offentlighet omkring gudstjenestefeiringen, og at kirken skal være utholdende i sitt vitnesbyrd, slik at evangeliet er tilgjengelig for alle mennesker også i situasjoner og perioder der det er stort press mot kirken. Av den grunn har en kalt til tjeneste gjennom offentlig vigsling, samtidig som vigslingen viser at tjeneste ikke bare er en menneskelig ordning men et oppdrag gitt av Gud.

Den norske kirke har i mange år debattert forholdet mellom de forskjellige vigslede tjenestene, særlig intensivt etter utredningen *Embetet i Den norske kirke* fra 2001. Fra

2004 la en opp til en forståelse av embetet som tredelt eller flerdimensjonalt. Det var da særlig diakontjenesten som var aktuell, og en argumenterte med denne tjenestens nødvendighet ut fra en forståelse av diakoni som ”evangeliet i handling”.

Bispemøtets uttalelse fra 2010 fulgte opp en forståelse av diakoni og diakontjeneste som grunnleggende og nødvendig i kirkens liv. BM forlot imidlertid modellen der de vigslende tjenester ble forstått som uttrykk for det samme embete, og gikk heller inn for å forstå at det i kirken er ”selvstendige tjenester innenfor rammen av fellesskapet av tjenester i kirken” (...) Nettopp gjennom sin forskjellighet bidrar de ulike tjenestene til kirkens felles liv og oppdrag”. Noen av tjenestene er så vigslende, og det er teologisk sett ikke forskjell på vigslingshandlingene.

MF tar til etterretning av høringsdokumentet legger Bispemøtets uttalelse til grunn.

Bispemøtets modell har sterke sider:

- Vekten på tjenestemangfold kommuniserer godt med en nådegaveteologi som ofte har hatt en tendens til å bli stående side om side med tradisjonell, luthersk embetsteologi.
- En ”mangfoldig tjenestemodell” passer antakelig bedre til Den norske kirke slik den faktisk er organisert enn en ”enhetlig embetsmodell”. Vi mener at det f.eks. er kunstig å innordne kateketene særegne kompetanse i prestedtjenesten, eller å rubrisere vidt forskjellige tjenester i ett og samme ”samlediakoniat”.
- Selv om de som har tatt til orde for et treleddet embete innen Den norske kirke har tatt klar avstand fra den hierarkiske tenkningen som ligger til grunn for denne forståelsen i katolsk og anglikansk kontekst, vil en mangfoldmodell tydeligere understreke likeverdet mellom tjenestene.

Samtidig er det utfordringer ved Bispemøtets modell:

- Embetet som kategori, slik 2004-utredningen la til grunn, har den styrke at det understreker det nødvendige ved den ordinerte tjeneste, mens en med mangfoldmodellen kan stå i fare for å svekke de kirkens faste tjenester i iveren etter å understreke fleksibilitet og mangfold.
- Et tydeligere uttalt treleddet embete kan sies å være i bedre dialog med viktige økumeniske dokumenter og avtaler (særlig *BEM* og *Porvoo*) og med flere av våre lutherske søsterkirker.

MF slutter seg til at diakonien er et nødvendig og grunnleggende kjennetegn ved kirken, at også diakonen har en plass både i og overfor menighetens fellesskap.

På denne bakgrunn støtter MF at diakonen skal bære skråstola som medliturg i menighetens hovedsamling. Stolaen vil understreke diakonien som en nødvendig og grunnleggende dimensjon ved kirken. Diakonen skal være en brobygger mellom gudstjenesten og verden, i oldkirken visstnok med et særskilt ansvar for å bringe gavene fra eukaristien til de fattige. På denne måten kan diakonens skråstola både gi et utdypende perspektiv til kirkens diakonale arbeid og til en mer diakonal forståelse av gudstjenesten.

Skråstolaen vil forhåpentlig også bidra til å tydeliggjøre diakonien som vigslet tjeneste i Den norske kirke, og dermed styrke den diakonale profesjonen.

Det er enkelte spørsmål som forblir ubesvarte i Bispemøtets modell. Ikke minst gjelder dette om tjenesten med Ord og sakrament fortsatt har en særskilt stilling. MF har forståelse for at en firkantet inndeling i konstitutivt og konsekutivt fordelt på konkrete profesjoner blir en uheldig overforenkling. Vi slutter oss til Bispemøtet og Kirkemøtet i oppvurderingen av diakonien som en nødvendig dimensjon ved kirkens vesen og kirkens evangelieformidling.

MF mener at alle de vigslede tjenester både er plassert ”i og overfor” menighetens fellesskap. Enhver vigslet medarbeider er først og fremst en døpt medkristen og deltar fullt og helt i menighetens fellesskap. Samtidig er de kalt til å lede menigheten, til å representere evangeliet for menigheten og fastholde menigheten i dens kall. En slik selvstendighet bør antakelig være noe annerledes for en diakon (og kateket og kantor) enn en prest. Diakonen arbeider i større grad på vegne av menighetsrådet, og for å virkeliggjøre menighetsrådets planer og visjoner. Samtidig er det grunn til å understreke at det må gis rom for samtlige profesjoners faglige skjønn og selvstendighet, og deres plassering i det kirkelige demokrati.

MF er spørrende til at høringsdokumentet foreslår å utsette spørsmålet om kateketer og kantorer skal inkluderes i ordningen med skråstola. Det er uklart hva som er grunnen til dette. Dersom det kun gjenstår samtaler med profesjonsforeningene mener vi at Kirkerådet burde ha ventet slik at en ny ordning er fullt og helt på plass med en gang. Dersom det er mer prinsipielle grunner, f.eks. at en fortsatt holder åpent om en vil hente opp igjen tanken om et treleddet embete, burde dette vært sagt klart.

MF ser det slik at innføring av skråstola innebærer tydeliggjøring av en ordning som har vært etablert i mange år. På denne bakgrunn finner vi det underlig når dokumentet referer at kateketenes og kantorenes profesjonsforeninger er usikre på om de ønsker å være vigslede/bære stola.

MF vil avslutningsvis bemerke at begge modeller orienterer seg ut fra teologisk terminologi. Selv om dette er vesentlige spørsmål kan det være et problem at en mister av syne de utfordringene disse tjenestene står overfor som *profesjoner*. Mange av disse utfordringene gjelder profesjonene i samfunnet generelt, og de gjelder de kirkelige profesjonene på lik linje. MF anbefaler derfor at Den norske kirke setter på dagsorden profesjonenes faglige selvstendighet, mulighet for fagutvikling, profesjonsetikk mv.

Spørsmål 2

Høringsdokumentet legger til grunn at stola (både rettstilt og skrå stola) er tegnet på å ha en særskilt vigslet tjeneste i Den norske kirke. Er dere enige i dette?

MF legger til grunn at rettstilt stola frem til nå har vært det eneste tegn på en særskilt, vigslet tjeneste i Den norske kirke. Vi er uenig med høringsdokumentet når det hevder at biskopens vigslingstegn skulle være bispekorset (s. 13). Selv om biskopen mottar et kors i forbindelse med sin vigsling, kan ikke dette kalles et vigslingstegn på linje med stolaen. MF vil fastholde biskopens tjeneste som en form for prestedtjeneste, om enn med et særskilt ansvar for enheten mellom menighetene, for tilsynet med medarbeidere og menigheter og for ordinasjonen.

MF støtter at skråstola gjøres til tegn på særskilt vigslet tjeneste for diakoner, og i neste omgang for andre kirkelige tjenester. Som kriterier for å gjøre en kirkelig profesjon til en vigslet tjeneste mener MF at denne – i det minste – må ha:

- a. Ledelsesansvar for nødvendige oppgaver i menigheten
- b. Sentral funksjon i menighetens gudstjenestefeiring
- c. Tydelige profesjonstrekk med bl.a. løfteavleggelse, sikte på livslang tjeneste og krav til integrasjon mellom person og tjeneste.

MF legger til grunn at poenget med en annen type stola ikke er å symbolisere gradsforskjell, men å uttrykke disse profesjonenes særpreg innen et mangfold av ulike tjenester.

Spørsmål 3

*I høringsdokumentet gjengis følgende vedtak fra Nemnd for gudstenesteliv (NFG):
"NFG vil fremheve at stola er det avgjørende tegnet på vigsling, forstått som vigsling ved en biskop til en livslang tjeneste og hvor den vigslede står under biskopens tilsyn" og "Spørsmålet om andre grupper enn diakoner skal bære skråstola, henger sammen med spørsmålet om hvilke tjenestegrupper som vigsles av en biskop til en livslang tjeneste". Er dere enige i et slikt syn på vigsling?*

MF slutter seg til at vigsling er når en biskop innvier til livslang tjeneste og innebærer en fortsatt, livslang forpliktelse på vigslingsløftet og en fortsatt relasjon til biskopen som tilsynsmann/-kvinne. For flere elementer, se punkt a – c under besvarelsen på spørsmål 2 over.

Spørsmål 4

Eventuelle andre synspunkter på høringsdokumentet.

MF vil særlig løfte opp tre synspunkter:

- a. Høringsdokumentet nevner behovet for "å utrede katekettjenesten/ undervisningstjenesten, bl.a. i lys av trosopplæringsreformen som har medført nye stilingsdannelser innen feltet" (s. 15). MF vil med dette signalisere at vi gjerne deltar i disse drøftingene, ikke minst ved våre programmer innen Kirkelig undervisning og Ungdom, kultur og tro (UKT).
- b. Behovet for å utvide *Veien til prestetjenesten*: Per i dag har biskopene etablert en "ordinasjonsprogram" for studenter på profesjonsstudiet i teologi ved KUN, MF, MHS og TF. MF mener at Bispemøtet bør utvide dette tilbudet til å gjelde også de som studerer med sikte på tjeneste som diakoner, kateketer og kantorer. En slik nyordning vil forhåpentlig styrke de vigslede kirkelige profesjoner og øke rekrutteringen.

Vennlig hilsen

Vidar L. Haanes

Rektor